

واکاوی رویکرد تفسیر اجتماعی به فریضه امر به معروف و نهی از منکر با تکیه بر آیه ۱۰۴ آل عمران

دکتر حسین ستار^۱

سعید حسن شاهی^۲

چکیده

در تفسیر اجتماعی، مفسر بر آن است که با تحلیلی اجتماعی، از کارکردهای اجتماعی و نقش آن در اصلاح و ارتقای جامعه انسانی قرآن برداری نموده و معارف والای آن را به انسانیت بشناساند. "امر به معروف" و "نهی از منکر" به عنوان فریضه‌ای اجتماعی به زیبایی می‌تواند ممیز رویکردهای اجتماعی و غیر آن در تفاسیر باشد. در این پژوهش با بررسی رویکرد مفسران اجتماع محوره، در تفاسیری همچون: المنار، المیزان، نسیم، الکاشف، تفسیر الحدیث، فی ظلال القرآن، مخزن العرفان، نمونه، مشخص شد که عمده رویکرد آنان در مواجهه با این مهم، بیان انگیزه‌های این فریضه بوده و سپس با توجه به سیاق، "اتحاد" و "اعتصام" به عنوان کلیدواژه‌های بیان این فریضه در نظر گرفته شده. از دید این باورمندان بدین رویکردها امر به معروف و نهی از منکر در مرتبه فردی مشارکت و نظارت مردم نهاد را بر اجتماع حاکم می‌سازد و از دیگر سو وجود یک سازمان دولتی که متولی این فریضه باشد در نظر بسیاری از اینان با اهمیت بوده است. در این تفسیر عدم تنافی این دو فریضه با آزادی که مورد بحث عصر کنونی است نیز جایگاه ویژه‌ای داشته و همچنین به شیوه‌های امر و نهی و غایت آن که رسیدن به مدینه فاضله مطابق با اصول انسانیت باشد نیز توجه ویژه‌ای شده است.

واژگان کلیدی:

تفسیر اجتماعی، امر به معروف، نهی از منکر، دعوت به خیر، آزادی

۱. استادیار گروه قرآن و حدیث، دانشگاه کاشان، sattar@kashanu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد قرآن و حدیث، se.mahdi.12@gmail.com